

Observatoriulu ese de done ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 54.

— Sibiu, Sambata 4/16 Juliu. —

1881.

Abonamentu nou

la

„Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu IV-lea, carele se incepe din 1/13 Juliu 1881 si ese regulatu de doue-ori pe septemana, in unele casuri si cu suplemente.

Pretiu este insemnatu de asupra si alaturea cu titulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta cu atátu mai regulata, cu cátu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacare anu in tóte regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publiculu.

Daca diariulu se ia din tipografia, pretiu se scade cu 50 cri pe semestru.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Fiindu-cá nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, rogamu pe ddni abonati, cá se binevoiesca a'si innoi prenumeratiunea cátu se póte mai curendu si cu atátu mai virtosu acum, in acésta epoca agitata fórte, atátu in tíera la noi, cátu si in afara.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei in dosu. A se adresa de a dreptulu cátra redactiune: Sibiu, Piat'a mica 27.

Peripetiile espositiunei.

„Se lasamu politic'a la o parte celu puçinu odata in luna.“ Se o lasi, dara éca, nu te lasa ea pe dta, care fugi de ea. Astadi chiaru si din numele dtale si alu consórtei dtale, pe care vi

l'au datu mam'a bun'a ori patrin'a dvóstra, se face in tíer'a nóstra politica. Cum de mai cutedi dta se te numesci Nicolae si nu Miklos, soçi'a dtale Octavi'a si nu Nyolczadik, fiulu dtale Victoru si nu Gyözö, fiic'a dtale Corneli'a si nu Ilka ori Etelka? Ce póte se fia mai strainu de ori-ce politica afurisita, decâtu a'ti scóte marf'a (merces) de manufactura, de fabricatu, de producte agricole si montanistice, de animale domestice in o piatia publica spre vedere, a le espune, a face espositiune? Ce póte fi mai necessariu pentru familii, decâtu incuragiarea pe tóte calile a industriei de casa, ocuparea membriloru familiei cu tóte lucrurile folositorie? Éca inse, cá cineva facú si din espositiune intru o nópte fara somnu, cestiune politica! Unii stau se jure, cá dca nu se tinea conferenti'a electorala la Sibiu, sau incai dca aceea ar fi decisu, cá toti alegatorii de nationalitate romanésca se mérga la urne tórindu-se pe fóle canesce si se'si dea voturile numai pentru cine li se va porunci, comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu nu ar fi luat pe faci'a sa o infruntare, precum nu i s'a mai intemplatu niciodata in cei douedieci de ani ai existentiei sale.

Noi nu mai stámu bunu pentru nimicu in lume; in acésta epoca, sub actual'a sistema in tíera nóstra se potu intemplá si lucruri, de care nu se mai vedu nici in Turci'a nici in Russi'a, póte dóra numai in Afric'a. Cu tóte acestea ni se pare cá calamitatea cu espositiunea nu trebuie adusa in nexu numai cu conferenti'a din Maiu a. c., cá-ci reulu isi are radecinele sale multu mai afunde in trecutu. Se nu ne insielamu nici pe unu momentu cu parolele dilei de libertate si egalitate, nici cu minciun'a supranumita „fraternitate“; bombóne sunt acestea inventate pentru baiati urdurosi, nu pentru barbati seriosi. Vicecomitele in scrisórea sa din 1 Juniu a. c. a crediutu cá trebuie se fia fórte sinceru, candu a inputatu, cá de ce espositiunea se pórtu titlu de „nationala“. Ministrulu inse néga, cá comitetulu ar fi fostu infruntatu din caus'a numelu ce s'a datu espositiunei, ci numai din causa, cá in statute nu stá nicairu cuventulu espositiune. Dara in

statute se afla trasu unu cercu de activitate inmiitu mai largu decâtu ar fi o simpla espositiune, acolo stá cuventulu Cultura in toti ramii possibili din lumea acésta.

Ei, hei, dara ce trebuie romanulu cultura si inca chiaru cultura romanésca? „Elutasitándó“! (a se respinge!) a strigatu unu domnu mare din B.-Pest'a in momentulu candu i s'a spusu, cá romanii voru se faca o espositiune si cá spre acelu scopu au mai avutu si „inpertinenti'a“ se céra ticalóse de 2000 fl. din cele 339.000 fl. votati annualu de cátra dieta din pungile cetatieniloru pentru incuragiarea agriculturiei si a comerçului si anume a industriei de casa.

Ori cá nu sciti dvóstra nici atàta, cá nu convine, nu corespunde la „politic'a nationala“, cá si valachii se invetie profesiuni, se se incumete la industri'a mare, se se dedea la comerçiu intinsu preste tiori si mari. Industri'a si comerçiu presupune pe lángra risicu, si castiguri mari, capitaluri, avutii, palaturi, civilizatiune superiora, renume, in fine si desrobire. Dara atunci ce intielesu va mai avea vechi'a doctrina ardeléna, cá romanulu niciodata se nu'i lasi in mana bani mai multi, decâtu pre cátu ii trebuie se platésca contributiunea, se'si mai cumpere caciula si opinci pe érna, éra preste véra póte ambla descultiu si fara caciula. Candu a cerutu episcopulu Joanu Lemeni in a. 1833 permissiune pentru unu asia numitu atelier (lucratoria) la Blasiu, cá se invetie vreo 30—40 baiati câteva profesiuni fórte necesarie in tíera la noi, a fostu infruntatu, cá-ci cutédia se atace privilegiile unguriloru si a le sasiloru. Mitropolitulu Mironu voiesce se se faca espositiunea intru o gradina de ale mitropoliei. Tineti minte, cá are se o patia si preas. sa totu cá bietulu Lemeni. In altu Nr. mai multe.

Accisele.

Nici-odata nu vomu incetá de a roga pe romani, cá se se ocupe fórte desu cu cestiuni finantiali. Fára finantie si fara armata orice discussiuni politice sunt si remanu frase góle, secaturi. Economistii nationali au inceputu se propage

Foisior'a „Observatoriului“.

La a. 1784 si la a. 1849.

Si tacuisses Philosophus mansisses.

I.

Forum productionale.

Au trecutu de multu acele timpuri, cându omulu se numerá de „omu“ numai dca erá nobilu privilegiatu. Toti ceialalti erau dela nascere osinditi a fi sclavii altora. Anulu 1848 a scrisu cu litere de sânge in codicile omenimei „egalitatea“. Se ne bucuramu de acestu triumfu alu „omulu“ asupra sclavismulu; se nu perdemu inse din vedere, cá acelu sublimu cuventu face mare parada in codicile tuturoru stateloru europene monarchice, ba chiaru in Franci'a republicana, nu inse si asemenea progressu.

Erá unu timpu, in tíer'a nóstra, cându toti aceia cari aveau asemenea nume familiaru cu vre-o familia nobila privilegiata, se lipeau de acésta familia, cá se scape de sclavia. Din cându in cându se aduná asia numituloru forum productionale, constatá identitatea tuturoru familieloru si a persóneloru nobile din tíera, éra pe ceialalti i aruncá éra in jugulu servitutei.

In Austri'a pâna in dio'a de asta-di se observa cu mare rigóre dispositiunea legei, prin care folosirea prepositiunei „de“ nemtiesce „von“ inaintea numelu este oprita. Din an 1850 pâna in an. 1861 cátu au domniitu nemtii austriaci in acésta tíera, pedepsiau aspru pe ori-cine si-ar fi arrogatu unu gradu de nobilitate. „Wegen Anmassung des Adelsgrades“. Totu asemenea se observa si in armata.

Cine ar fi crediutu, eu de siguru nu, cá va veni o di, cându eu voiu fi constrinsu, ce e dreptu, nu inaintea forulu productionale, ci inaintea forulu „némului românescu“ — care pentru mine, dupa foçulu lui Domnedieu, e celu mai inaltu foru, — se davedescu, de

asta-data nu cá sum nobilu prin mostenire, ci cându si pentru ce fapte s'au nobilitatu strabunii mei?

Constrinsu? Prin cine si pentru-ce? Astufeiuu se voru intrebá toti cátu me cunoscu pe mine; toti cátu au cunoscutu pe parintii mei, pe unchiulu meu pe metropolitulu si pe ceialalti frati ai densulu.

Respunsulu ilu va aflá totu insulu in decurgerea aceste scrieri; faptele se voru esplicá de sine.

Se luamu aminte!

Din resbunare, pentru-cá eu, silitu prin biografi'a lui Siagun'a, am scrisu „partea a III-a din memoriulu meu“, s'a disu si s'a scrisu:

„Daca Siagun'a a prinsu pe Varga Catarina, complotulu de a o prinde s'a facutu in cas'a tatalu meu, si impreuna cu elu a dusu-o Siagun'a la Belgradu.“

„Daca Siagun'a a tinutu cu domni in contra poporulu, apoi Siolutiescii inca au tinutu la anulu 1784 cu „domni“, din care causa au fostu si jefuiti.“

„Daca Siagun'a a tradatu la an. 1847 pe „moti“, apoi Siolutiescii i-au tradatu pe ei la anulu 1784, din care causa Siolutiescii s'au si nobilitatu la acelu anu.“

Nu ride! rogute, moderédia-ti risulu pâna in capetu, cá atunci se poti ride, cum se dice „con amore“.

Declaru din capulu localu, cá eu de asta-data nu voiu scrie in contra lui Siagun'a o singura iota; celu ce me va silí inse si a trei'a óra se apucu pén'a spre aperare, acela numai binevoitoriu de ai lui Siagun'a nu se va potea numi.

De si, se dice, cá Romulus a suptu lapte de lupóica, Românii totusi nu sunt neamu de lupu, cá se impute faptele parintiloru, in daun'a copiiloru si a nepotiloru; prin urmare tocma adeveratu se fia ceea ce mi s'a replicatu, totusi ceea ce am scrisu nu ar potea alterá, cu atátu mai puçinu a me gená.

Cu tóte aceste, eu vreu se dispara ori-ce prepusu; vreu se nu remána nimicu secretu inaintea neamulu meu; vreu cá acela pentru care mi-am jertfitu presentulu si trecutulu meu, se me cunósca cátu se póte de bine pe mine, parintii, mosii si stramosii mei.

Daca eu asi cautá reclamu, cu deosebire la germani

si magiari, dupa parerile si convingerile cari domnescu in monarchi'a Austro-Ungara despre rescóla poporulu din an. 1784, atunci n'asi avea trebuintia decâtu se traducu in limb'a germana si magiara ceea ce s'a scrisu cu trufia, dar cu rea credintia, pentru a mistificá si seduce dca nu pe ómeni seriosi, celu puçinu pe vre-unu nãntocu.

Istori'a anului 1784 se afla dejá scrisa in tóte limbele patriei; actele si documentele privitoare la acea rescóla stau la dispositiunea ori-cui, care ar vrea se le cetésca ori se le decopieze.*)

Istori'a acelu anu se va potea intregi si amplificá nici-odata inse faptele seversite si documentate nu se voru potea alterá, si cu atátu mai puçinu a se falsificá.**)

Totu asia stá lucrulu si cu istori'a a. 1847—1849. Se va dice inse, cá dca este asia, cum de afiu eu trebuintia a mai respunde o singura litera? De acésta parere au fostu toti amicii mei; am primitu mai multe epistole dela barbati insemnati din Ardealu, Ungari'a si din Romani'a, prin cari am fostu provocatu, cá nu cumva se respundu la asemenea mojiçii, demne de autorii loru.***)

— Adu'ti aminte, dise unulu, de cuvintele baro-

*) In limb'a romána au scrisu, in acésta materie: Papiu Ilarianu, A. Treb. Laurianu, metropolitulu Sterca Siolutiu, toti trei in unulu si acelasi sensu.

Trei barbati cu unu trecutu plinu de merite pentru patria si natiune. Red. Obs.

**) Posiedu si eu insu-mi unu numeru considerabilu de acte legalisate, prin urmare autentice, din archivele statulu, si dela abrudeni privati, de pe acelu timpu. Am cetitu tóte processele verbali, facute cu capii rescolatiloru din acea rescóla, cugetându cá voiu aflá ceva date referitoare la uciderea preotulu din Carpinisiu.

La timpulu seu le voiu publicá. Not. Aut.

***) Cându a disu unu mare barbatu francesu: „Le style c'est l'homme“, a voitu se distinga nu numai pe omulu geniale de omulu stupidu, ci si pe omulu bine crescutu de omulu mojiçu. Nota Aut.

dela unu tîmpu încóce cu totu adinsulu doctrin'a, cà numai darile indirecte potu fi rationali si drepte, éra directe, pe capu, pe venitu sau castigu, pe immobile si mosii niciodata nu se voru potea inparti pe locuitori asia, cá se nu fia asupritórie pentru o parte fórté mare a loru. Darea directa pe unu obiectu ori-care o platescu numai acei cari se folesescu de elu, si numai in proportiunea in care ilu voru, sau in care le trebue.

Accisele sunt dari indirecte. La vinu, la vinaru si bere platescu atàta accisa, pre càtu bei. Pe luxulu celu mai de nimicu, adeca pe tabacu (tutunu) dai atàti bani, cu càtu iti place se'ti afumi gur'a, nasulu, ochii si se'ti imputi cas'a. Cu càtu mananci carne mai multa, cu atàtu accis'ai ti este mai mare, daca nu vei sci sau nu vei voi se'ti si mai moderedi apetitulu celu de lupu.

Economistii si administratorii finantieloru au mai observatu si altu ceva. Cu càtu unu poporu castiga mai multu, fiindu mai inteligente si mai laboriosu, cu atàtu elu traiesce mai bine, prin urmare si veniturile statului din accise sunt mai mari. Mai de curendu se publicara veniturile din accisele Austriei si din ale Ungariei (cu Transilvania si Croati'a la unu locu), in rubrice separate. Nimicu mai instructivu decàtu acelea cifre. Se nu ne pregetamu a le studiá si judecá bine. Se vedemu càtu platescu in Austri'a 21¹/₂ milióne si càtu 15¹/₂ milióne suflate in asia numitele tîeri ale corónei unguresci, sub titlu de accise pentru obiectele ce consuma preste anu, sau adeca care este venitul statului din acelea.

Adeca venitul din accise a fostu in v. a. fl. pe anulu 1880:

	In Austri'a	In Ungari'a
Dela Vinaru (rachiu)	7.539,052	6.585,641
" Vinu si mustu	4.060,041	3.324,669
" Bere	21.078,370	879,679
" Carne	4.832,298	2.239,718
" Zacharu	33.760,797	1.750,876
" alte obiecte	578,588	139,575
" venituri administrative	2.709,085	106,590
Suma: 79.558,230	15.026,590	

Asia dara locuitorii statului austriacu (Cislaitania) platescu cu 64 mil. 491,982 fl. adeca preste de 5 ori mai multu decàtu locuitorii Ungariei (Transilvaniei), de si acestia sunt numai vreo 6 milióne mai puçini de càtu aceia. Disproportiunea e nespusu de mare in defavórea locuitorilor de dincóce de Laita. Merita fórté a se observa enorm'a differentia in cifre la zacharu si la carne, apoi din beuturi la vinaru si la bere. Beu si austriaci vinu destulu, beu inse neasemenatu mai multa bere. Vinaru (rachiu spirit) se trece si la ei, inse celu mai multu in Galiti'a in Bucovin'a, in o parte a Boemie si in Silesia.

Mai este de insemnatu, cà in Cislaitania contributiunile indirecte cresc pe fiacare anu in proportiuni multu mai mari decàtu in Ungari'a. Asia de ex. accisele din a. 1878 au fostu in Austri'a

nulu Ötvös: „cându cineva me inprósca cu tina, eu nu'i voi ripostá; ar trebui se me plecu, si mi-asi intiná man'a".

— Dacu d-ta ai avutu curagiulu faça de „alti" contrari a dice ceea ce a disu italianulu Fortini: „fuego te et tuos parentes", in casulu presentu n'ai de càtu se taci.

— Te cunósce lumea, si pe tine si pe ei, „contemne et vives" dise alu treilea.

— Buna pace se le dai, dise alu patruea, dóra lumea scie, cà totu acesti ómeni si-au batutu jocu si de partid'a nationala liberala din Romania, incepèdu dela Jonu Brateanu pàna la celu din urma, poreclindu'i de „rosii".

Timpulu i-a pedepsitu; Romania e regatu, si credu, cà adi nu va fi nime, care ar contestá meritulu partidului batjocorit. Dara vedi Dómne! unii domni sunt si profeti, ei sciu nu numai ceea ce s'a intemplat in anii 1784, 1847—9, ci ei au prorocitu in 8 Ianuieru 1881 ceea ce se va intemplá in 14 Maiu a. c.:

„Dara politic'a acésta alui Siagun'a éta-o cà adi „devine invingátóre — disera acei domni, — pentru-cà „si acea parte de inteligentia romana care parasise „politic'a lui Siagun'a si a preferatu a cufundá pe poporulu „romanu in passivitate politica in decursu de atàtia ani „fàra nici-unu resultat favoritoriu, convingèndu-se despre „reulu acesta, se pregatesce a intrá in activitate pe „terenulu politicu, si revine la politic'a lui Siagun'a, „dupa mórtea lui“.

In adeveru, dacu a mai fostu trebuintia de vrenu verdictu alu neamulu românescu in privint'a acésta, apoi acela l'a pronuntiatu alesii poporulu român du Tis'a pàna in Carpati, in unanimitate, in modu drobitoru.

Timpulu i-a pedepsitu a dóu'a óra; fi siguru, si tare se credi, cà totu timpulu i va pedepsi si a trei'a

*) Cà in Romania au fostu, sunt si voru fi purerea conservatori, e naturalu; ei au ce se conserve. Dara Romania ardeleni ce voru se conserve, de nu cumva iobagi'a? Nota Aut.

64.710,510 in Ungari'a 13.714,569 fl. In a. 1879 au crescutu in Austri'a la 69.216,491, in Ungari'a numai la 15.066,258 fl. v. a.

Revista interna din monarchia.

Volburele si furtunele alegerilor se trecura, au remasu inse urmele loru, nu numai de ómeni caroru li s'au ascunsu sórele pentru veci, dara si de capete sparte, de pungi late si de infamii ne-numerate, éra diariile mameluçe nu mai au placere de a se lauda cu victorii stralucite, cà-ci nu se mai póte ascunde stralucit'a victoria a curutiloru, cari au castigatu 25 de colegie preste câte avusera in periodulu trecut. De alta parte mamelucii au trantitu pe cei mai multi candidati ai nationalitatiloru, anume la slavaci chiaru si cu versare de sange la doue locuri. In càtu pentru romani, acum se adeveresce telegramulu nostru din Nr. 51 pe deplinu, cà onor. dn. G. Popu a caditu chiaru in vechiulu seu colegiu, prin ne mai audite abusuri si nelegiuri. O disesera inainte diariile din Clusiu, cà de ar costá ori si ce in lume, pe G. Popu nu'lu voru mai suferi in camer'a legislativa. Se póte óre lauda mai frumósca pentru dn. G. Popu, decàtu acea ura turcésca manifestata asupra lui? Ferice de tine Georgie, cà ai meritatu, cà vrasmasii nostrii se te urasca cu atàta turbare.

In Croati'a se inchise diet'a prin rescriptu regescu, dupa care au se urmedie alte alegeri. Se pare inse cà acea dieta cu portarea sa va fi vetamatu de mórte pe cei de calibrulu lui „P. Lloyd", pentru-cà in acestu diariu unulu dintre barbatii de statu amerintia Croatiei cu nimicire, cu desfiintierea autonomiei, cu incorporare, sau celu puçinu cu ocuparea unei parti dinea in directiune càtra Fiume, pentru-cà Ungurenii se nu mai fia necessitati a trece prin Croati'a la mare. Mania ungurenilor 'ia rapitu intru atàta, càtu regatulu Croatiei ilu numescu numai o fictiune, pre candu este cunoscutu de tóta lumea, cà planurile croatiloru mergu fórté departe: a intregi regatulu loru nu numai cu teritoriulu granitiarese, ceea ce s'a si intemplat, ci si cu Bosni'a, cu Hertiegovin'a si cu tóta Dalmati'a de a lungulu marei adriatice.

In Austri'a spiritele sunt atàtu de turburate, in càtu procurorii confiscu neinctatu Nri din diarie, brosiure, foi volante si alte scrieri provocatórie, din caus'a portarei cechiloru. Nimeni nu póte se prevédia, unde voru esi acesteia hostilitati germano-slave, precum nu se prevede, unde au se ésa cele dela noi.

Din afara.

Acuma nu mai potu ascunde nici francesii, cà tractatulu inchiayet cu beulu dela Tunis fara voi'a supusiloru acestuia, nu 'ia folositu nimicu. Nici locuitorii, nici chiaru comandantii óstei tunesiane

óra. Nu cumva se le respondi; fi in asteptare, si „vive diu felix!“

Cu asemenea refrenu termina si celelalte epistole; cari consuna pe deplinu cu otarirea luata de mine din capulu locului.

O singura epistola ce o primii, esprima alta parere; si, mirare acésta epistola m'a abatutu dela propusulu meu.

Éta-o:

— Me veti pardoná, dacu dupa cele esperiate cu ocaziunea conferintiei româniloru din Ungari'a si Transilvania tinuta in Sibiu in 12—14 Maiu a. c. si vediendu eu insemnatarea actelor si documentelor memorabile, pe cari mi le-ati aratatu, apoi nici decàtu nu pociu consintí cá se taceti.

Cà se nu respundeti celoru cari v'au insultatu famili'a, acésta o apróba totu insulu; aceia sunt patrioti de meseria, cari striga pàna la ragusiala: „romanismu!“ dar lumea prea bine scie, cà e . . .

Se publicati inse documentele originale pe cari le posedeti, pentru-cà acele sunt unu materialu pretiosu pentru istoria.

DVóstra aveti copii de buna sperantia, densii si Românii in genere se voru interessá, intielegèdu nepotii, ceea ce au patitu strabunii.

Opiniunea publica nu s'a potutu seduce pe unu singuru momentu; este bine cà aceea se fia pe deplinu lamurita si întarita.

Ce ve priveste personalminte, apoi DVóstra in adeveru poteti fi mândri de ceea ce eu audu in tóte partile tiei.

Nu sciu câti Romani se voru bucurá in asemenea gradu cà DVóstra de stim'a tuturor natiuniloru? ceea ce eu sciu este, cà nu numai inteligentia, dara si tieranii fara deosebire de natiune ve stiméza.

(Va urmá.)

nu mai asculta de capulu statului, ci se batu cu francesii ori-unde dau faça cu ei. Cetatea Sfax fu aprópe nimicita prin tunurile republicei si totusi ea inca nu a capitulatu. In dilele acesteia éra mai plecara câteva corabii dela Toulon si Marsilia cu regimente si artileria, intr'aceea arabii din Algiru se resculara la mai multe locuri. Combinandu tóte scirile venite din Afric'a pàna eri, se pare cà nu exagerédia acei ce tinu, cà Franci'a nici cu armata de 100 de mii nu va fi in stare se stinga flacarile revolutiunei ce s'a incinsu, precum arataramu in Nr. preced., dela Maroco preste Algiru, Tunis si Tripolis. Intr'aceea plecara si corabii turcesci armate la principatulu Tripolis, in care sultanulu e decisu a nu suferi cu nici-unu pretiu invasiunea Franciei.

Tóte diariile mari esprimu temerea de unu nou resboiu cu atàtu mai virtosu, cà Angli'a si Itali'a se irita pe di ce merge totu mai tare contra Franciei.

Romania.

Busturile fratiloru Golepsi si George Cantacuzinu.

Raportu.

Domniloru deputati!

In lun'a Februaru, anulu curentu, s'a depusu pe biuroulu Camerei o propunere din partea unui numeru de deputati cerendu:

I. Cà alaturi cu bustulu nemuritoriulu J. Campineanu, se fia pusa si imaginea marelui repausatu Grigore Cantacuzinu, soçulu de arme si de lupte alu Golepsiloru, Filipesciloru, Vacaresci si Campineanu.

II. Se se puna in lucrare votulu Camerei, prin care, in anulu trecut, s'a esprimat dorint'a de a se asedia busturile fratiloru Golepsi in incint'a acestui sanctuariu alu Adunarii legiuitoare.

Propunerea tradusa in sinulu sectiuniloru a fostu salutata cu caldura si primita in tóta coprindearea ei.

Comitetulu delegatiloru compusu din domnii:

Heliad Grigore, pentru sectiunea I.

Constantinescu Nicolae, sectiunea II.

Fundescu Joanu, sectiunea III.

Cariagdi Dumitru, sectiunea IV.

Dimancea Nicolau, sectiunea VI.

Hasnasiu George, sectiunea VII.

Si subscrisulu, pentru sectiunea V.

Intrundu-se astadi 6 Juniu si admitiendu la rendulu seu patriotic'a propunere, a insarcinatu pe subscrisulu se ve supuna spre votare alaturatulu proiectu de lege, care sfintiesce espressionea unui cultu datoritu mariloru cetatieni repausati!

Domniloru deputati!

Unu devotamentu sacru; abnegatiunea cea mai sublima, sentimentulu inaltu alu patriotismului, cultulu romanismului au fostu poterea farmecului care a unitu pe acei straluciti cetatieni, in luptele loru uriasie, sustinute intru redesteptarea natiunii, reintemeierea statului romanu pe sém'a poporulu romanu, astfelu precum ánim'a loru romanésca ilu cerea, precum vast'a loru conceptiune ilu imaginá, precum in fine drepturile neperitóre ale neamulu nostru ilu revendicá.

Ceea ce curagiulu civicu, iubirea de tíera, consciint'a datoriei a unitu in viatia, nu potea si nu póte se remana dupa mórte despartitu, in amintirea urmasiloru recunosctori.

Generatiuni se voru succede, lupte multe se voru mai da pentru cà formatiunea si intarirea Statului romanu se 'si atinga tient'a dorita; timpulu va inghiti profetiile cobitóre, va sterge memori'a necredintiosiloru, dar oper'a maréti'a a constituirii poporulu romanu din valea Dunarii, in unu Statu nationalu, simbolisandu credint'a si aspiratiunile mariloru luptatori, va remanea nestinsa, pe càtu tîmpu suflarea romanésca se va resfatia între Carpati si marea Négra, transmítandu'si ecoulu virilitatii, preste tiermuri departate.

Campineni, Golepsi, Cantacuzini, Filipesci, tipuri legendare, insufletitorii de ieri ai neamulu românescu, remanu între noi, cà umbre sacre, cà penati tutelari ai natiunii, pentru care ei au luptatu. Imaginele loru reci, dar prea scumpe memoriei si ámei romanesci, voru stá in acésta sacro-santa incinta, spre a le esternisá memori'a la urmasi, desteptandu in ei virtutile strabune.

Aceste tipuri monumentale, adeverescu in modulu celu mai neindoiosu, cà in mómote de supreme incercari, de cumplite restriste, in mómote de grea cumpana, Providentia tramite popóreloru asuprite; dar destinate pentru viatia, pe ai sei

luceaferi, spre a-i lumina și conduce pe calea datoriei și a mandriei naționale.

Istoria recentă va avea să înregistreze și ea fenomene de aceeași natură. Tributul de recunoștință ce-lu damu noi prin acestu solemn votu, va ține deșteptatu simțimentulu de conservatiune.

Domniloru deputati!

Dacă evenimentele, dacă faptele petrecute și rezultatele obținute la 1881, 1878, 1877, 1859, 1860, 1848, fua pe terenulu politico-social, fua pe campulu gloriei și alu armeloru, ar trece în ochii nostri că enigma, prezentându-se în forma de problema, greu de înțeles și mai greu încă de rezolvatu, noi amu gasitu cheia pentru o justă și sigură soluțiune în viața, în ideile, în operele marilor barbati: Campineni, Cantacuzini, Golești și soții lor, cari ne conduc la istoria aniloru 1837, 36, 34, 31, 29, 28, 22 și voindu a ne urca mai susu, amu potea merge până la epocile Cantacuzinilor și Goleștilor din alu 17 și 18 secolu, spre a descoperi legatură de unire între diferitele epoc.

Raportulu nostru, d-loru deputati, este ținutu a se margini la câteva momente culminante din viața și faptele ilustriloru repozati, spre a ve convinge, că virtuțile și patriotismulu cari au fostu sufletulu anticiei Greciei și alu neperitōrei Rome, virtuți și patriotismu, prin cari purtătorii acoloru nume ilustre s'au distinsu, fusesse unu patrimoni coboritu din genunche în genunche, la Cantacuzini și Golești.

Cantacuzinii înruditi cu Goleștii și ambele ilustre familii înrudite cu Comnenii și Asanii Mesieii, cu Basarabii Olteniei și ai Timisianei, au înțelesu puterea patriotismulu și au știutu se-lu mentina în animă popululu romanu, se-lu comunice inteligenței celei mai rustice, primindu în schimb animă, încrederea și brățulu popululu.

Postelnicul Constantinu, Spatarulu Joanu, Clucerulu Raducanu Cantacuzinu, au știutu se stōrea respectulu și admiratiă poterniciloru din acei timp, și că beliduci, și că ōmeni de Statu; ei au luptatu necurmatu, lucrandu fără pregetu la mărirea neamulu romanescu și la neatărnarea țierei.

Istoria vécului alu 17-lea și 18-lea pastré dia cele mai maretie fapte, legate de numele Cantacuzinilor și Goleștilor.

În doué rânduri marele postelnicu Costache Cantacuzinu scapă țieră de mari nevoi, cu pretiulu vietii sale și a loru sei; elu luptă cu vitejie contra sugrumătoriloru greci din Fanaru și a uneltiriloru straine; luptă cu curagiulu devotamentulu pentru poporu și țiera, până la a sa nefasta cadere (1664), faptuita de obscurulu usurpatoru grecu: Mihnea-Voda.

Alti doi Cantacuzini: Clucerulu Raducanu și fiulu seu Spatarulu Joanu, insufletiti de aceeași iubire de țiera și neamu, înzestriți cu aceleși virtuți, strălucescu prin vitejia în resoiulu rusoturcu din 1769—73.

Tatalu și fiulu pusi în fruntea regimentulu de husari romani, cunoscutu în cronicile rusesce sub numire de „Husarskoj Voloskoj Polk“, întocmitu și întretinutu cu ale loru cheltueli, scapă ōstea muscalésca sub zidurile Siliștrei de cumplitulu desastru alu totalei nimiciri. Aceste titluri la recunoștința le da dreptulu se și aștepte la o generōsa respalata din partea Rusiei, care și dedese cuventulu și se legase cătra banulu Mihaiu, solulu Romaniei, prin promisiuni solemne, cumcă va fi țierei întru ajutoru pentru a și recastigă vechiă splendoré.

Dar odata înlaturatu pericolulu, prin vitejiă romana, urmă că și cuventulu datu se remana uitatu.

Cum și în ce modu s'a justificatu tradițiunea Cantacuzinilor în patriotismu și devotamentu, ne spune viața și faptele repozatulu Gr. Cantacuzinu.

Istoria timpulu seu ne incredinté dia, că acestu valorosu barbatu în unire cu Goleștii, Campinenii, Rosetti și cu toța acea strălucita pleiada de patrieci în contemporani, aperi cu energie și abnegatiune, în îprejurari fōrte cumplite, drepturile țierei contra incalcariloru și uneltiriloru, venite din partea unei puteri, care domină în țiera prin proconsuli și prin terōrea armeloru.

Memorable sunt și voru remanea luptele acestor mari barbati din anii 1829, 30, 31, 34, 35 și 39, atât prin curaju cât și prin rezultate.

Suferintiele și nenorocirile unei țieri facu de multe ori educatiunea barbatiloru politici; ele candu nu corumpu și nu omoru spiritulu, înaltia animă, întarescu credințele și devinu o scōla de patriotismu, de sacrificii și de abnegatiune, dice d. Joanu Ghica în biografia marelui Joanu Campineanu.

Dar ōre numai suferintiele, numai strimtorarile și calamitatile țierei dela 1828—1829, 1830 până 1839, facut'au din Golești, Campineni, ceca-ce anele spunu în unu limbajig vîguros și elocente, în unu limbajig epopeicu, ce erau acești mari barbati pentru a loru scumpa țiera?!

Noi vedemu o continuitate fără întrerupere, o tradițiune sacra, devenita lege la Cantacuzini și Golești, care ne face se credemu, că este unu mare adevéru în cuvintele strabanulu Horatiu, candu dice:

„Fortes creantur fortibus et bonis.

„Est in juvenis et equis patrum virtus.“

Istoriculu Rotteck crede a fi înțelesu bine pe Horatiu candu elu traduce prin urmatoriulu aforismu:

„In den ererbten Vorzügen ein Sporn

„Zur fortwährenden Auszeichnung liege.“

Dintr'unu Scarlatu Campineanu nu s'au potutu produce de câtu fi că Constantinu și Jancu Campineanu.

Cantacuzinii n'au potutu da țierei lor de câtu o progenitura cum eră Grigore Cantacuzinu.

Frații Golești, asimilati prin ale lor fapte, cu Gracchii vechimii, nu poteau fi mai pe josu de exilatulu Constantinu Goleșcu, de strabanulu mare vornicu: Stroe Goleșcu, de alu lor parinte: marele banu Radu Goleșcu, de invetiatulu Jorgu Goleșcu!

Poporulu romanu perdit'au elu în decursulu unei vieti aprōpe bimilenare, ceva din particularitatile caracteristice, din virtuțile și însusirile prin cari se distingea poporulu rege, de pe țiermuriu Tibrului?

Studiulu celu mai severu, celu mai criticu ar invederă, fără îndoiala, fenomenală continuitate, care léga pe poporulu romanu de ai sei mari strabani, atribuindu o acoloru particularitati conservate cu atâtă tarie și tenacitate, în midioloculu vicisitudiniloru.

Dacă virtuți și simțimente înalte s'au perduto la unele familii patriciene, cauză este că ele s'au despartitu de poporu, încetandu a mai stă cu elu în atingere, în comunitate de sentimente.

În această comunitate trebuie cautatu acestu farmecu, în care s'a conservatu patriotismulu, conștiința datoriei și mandria romanismulu la marii luptători din trecutu și prezentu.

Epocă de renașcere începindu de 1822 și mai alesu 1828—48 apartine în mare parte Campineniloru, Goleștilor, Cantacuziniloru.

Dacă uneltirile dela: 1828, 29, 30—31, 33, 34 până la 39, cari tinteau la aservirea țierei, la desființarea naționalitatii române, la stergerea numelu nostru, n'ar fi fostu combatute cu energia și devotamentulu, cu abnegatiunea și curagiulu civic, desvoltate de Joanu Campineanu, Golești și Cantacuzini, anulu 1848 n'ar fi potutu da naștere maretiloru fapte din 1859, 1860.

Istoria contemporana n'ar fi avut se înregistreze vitejiă ōstei române pe câmpiele Mesieii (Bulgariiei), și cu atâtă mai puțină independentiă țierei, ridicarea Statulu romanu la apogeulu regatulu.

Noi vomu sustinea, în resumatu, că la toate aceste maretie rezultate, temelie este pusă de frații Golești, Grigore Cantacuzinu, în unire cu marele cetățianu Negri, Jancu Campineanu și ai lor contemporani.

Nedepartiti au fostu acești mari fii ai țierei în luptele uriasie, unita remane memoriă lor în mîntea și animă popululu romanu!

Imaginile fratiloru Golești, Grigore Cantacuzinu asediate alături cu Campineanu și Negri, voru face, că reprezentantii națiunii se le pôta devotă unu cultu de toța diua, inspirandu-se la face momentu, de virtuțile lor cetățienesce, ilustrate prin neperitōre fapte.

În acestu simțiu, în acestu cultu, comitetulu delegatiloru d-vōstre vine prin subscrisulu raportoru, a ve supune spre votare urmatoriulu proiectu de lege:

Lege.

Art. I. Adunarea decide: a se asedia în Camera, busturile ilustriloru frați Golești și alu marelui cetățianu Grigore Cantacuzinu.

Art. II. Se acorda guvernulu, pentru acestu scopu, sumă de lei 6000, siése mii.

V. Maniu.

Corespondenție particularie ale „Observatoriului“.

— (Totu rezultatele alegeriloru). Din celu mai mare comitatu transilvanu, adeca alu Hunedōrei, avemu informațiuni exacte dela toate

colegiile electorale. În Nr. 51 vediamu ce s'a întemplat la Orascia și la Dev'a. Dela Dev'a ne venira cu dată din 9 Iuliu și ōresi-care corecturi. Unu altu corespondente adeca ne asigura, că densusu dintre preoții romanesce ai acelu cercu electoral a vedutu la urna numai pe popă din Pestisul de josu votandu pentru Szatmări, și pe celu din Boholtu închinandu și votulu la Barsay, era asia numită inteligența mirēna a vedutu pe onor. dnl. Joanu Balomiri și pe Isaias Moldovanu. Toti cei alalti carturari, preoți și mireni, respectandu conclusele dela Sibiu, isi cautara de alte afaceri, cu atâtă mai virtosu, că anume Szatmăry e cunoscutu că unulu din vrasmasii cei mai neîmpacati ai elementulu romanescu, precum documentă de nenumarate ori prin publicatiunile sale fanatiche și vrasmasiesce; era mai de aprōpe în „Hon“ Nr. 184 din 6 Iuliu a. c. în care discutandu circularulu mitropolitulu Mironu și conclusele conferenței dela Sibiu, dupa-ce injura că în puste Ungariei, apoi cere, că pe junimea din Sibiu și pe redactorii diariiloru romanesce se i ardă („valoban meg érdemelnék, hogy megok égettessenek meg“). Dăra éca, totu se mai afla ōmeni, cari se dicu a fi romani, că se dea votu la unu tiranu ce are apetitu de a mancă friptura de carne taiata din siolduri și din pulpe de romanu.

Totu acelu corespondente adaoge, că în maniă toturor pressuniloru și betiiloru, din mai multe comune nu a mersu nici-unu omu la urna, și asia alegătorii au fostu mai multu numai din classea boieranasiloru corciti, că și în districtulu Fagarasiului.

— Corespondentiă unui betranu venerabile, cu dată 2 Iuliu descrie pe largu alegerea din orasielulu Hunedōră cu comunele de prin pregiuru. Informatiunile din această scrisōre voru fi frapante numai pentru acei lectori, cari nu cunosc trecutul istoricu alu acoloru ținuturi, bogatiă naturală a loculu și totusi seraciă cumplită a ōmeniloru, însoțita de cea mai grōsa nesciintiă privilegiată.

Îndata după întōrcerea celor doi delegati dela conferența din Sibiu, comitetulu locale convocă în 20 Maiu prin presedintele seu rev. dnu Joanu Fodoru și notariu Michailu Bontescu pe toti alegătorii din comune, spre a le comunică toate rezultatele conferenței generale și a se consultă despre ținută ce au se observe. Dăra convocarei eră defiptă pe 3 Juniu, adeca câtu s'au potutu mai de timpuriu. Numai din orasiu sunt 218 alegători; au mersu înse la adunare abia 18 inși. Îndata la începutulu consultariloru s'au și datu pe față scopurile. Multime de interese private jocau între ōmeni. Majoritatea preponderantă de alegători e romanésca, dăra tocma romanii au lucratu cu mai mare zelu pentru candidatulu guvernulu, care eră d. Carolu Pogány fiulu comitelui supremu.

În fine dlu corespondente după alte reflexiuni dorerōse continua asia:

„Orasienii noștrii romani țin și acum multu la privilegiile ridicole de celu, dobândite din timpii vechi, fiindu acei celuri de: olari, cismari, pelari, cococari, mai totu romani, maistri după nume, invetiandu copilulu dela tata, sau mosiu în câteva luni, și maestrulu e gat'ă.

Alegerea de deputatu a decursu în 29/6 st. n., reesindu Carolu Pogány cu 605 voturi contra lui Acatiu Barsay cu 238 voturi.

Dela urna n'au lipsitu nici preotimea, asia: preoții gr. or.: Lazaru Popoviciu din Ocolisiulu mare, Lazaru Bera din Maierau, Lazaru Musia din Cerisioru, Joanu Sērbu din Cerbelu, Ambrosiu Musia din Lelesa, Nicolau Popoviciu din Rudă, Jōnu Popoviciu din Boos, Joanu Popoviciu din Nadasdiă superioră. — De Nicolau Siusmanu și Ladislau Nandriă, ultimulu gr. cat., ambii din Silvasiulu inferiore, cum și de celu gr. cat. din Silvasiulu superiore, nu mai vorbesc, fiindu aceia lumină conductoră a nobililoru romani din acele comune. — Alti preoți gr. cat. n'au participatu la urna, afara de susu numitii 2, conducatori de nobili pastoriti de ei. Beutura și bani atâtă înainte, câtu și în dăra alegerei, în abundanță, de-i ustură și pe cei alesu, că și pe cei nealesi, — pentru aceea au fostu atâtă de activi romanii din acestu cercu electoral, și per escelentiam romanii din Hunedōră. — Se le fia de bine.

Hunedōră, în 2 Iuliu 1881.

Unu alegatoriu neparticipante.

X — Din cerculu electoral Hatiegu avemu 2 corespondenție, care differu ună de altă, cam că oleulu de apa. Le publicam în ordine chronologica, după cum au venit. Aprețiarile facute de ambii, remanu în comptulu d-loru. Asia de ex. suntemu fōrte departe de a subscrie opiniunile esmise, relative la activitate, în corespondentiă din 4 Iuliu; dăra tolerantă noastră pe terenulu politicu merge asia departe, în câtu nu ne pasa dacă suntemu combatuti chiaru și noi în acestu organu alu nostru.

Red.

Primă corespondenția din Hatiegu e din 30 Juniu și suna asia:

Colegiulu electoralu alu Hatiegului, inca si-a fostu tramisu doi delegati la conferentia generala a Romaniloru tinuta la Sibiu in 12 Maiu a. c., pentru-ca se p[ot]a fi in curentulu concluseru acelei conferentie. Delegatii inse, at[ut]u dupa reint[or]cere acasa, c[at]u si dupa invitarea speciala din partea comitetulu electoralu centralu, au aflatu de bine a se ascunde sub velulu tacerei si p[ot]e pentru promovarea solidaritatii nationale, a las[ati] pe alegatori se pl[ut]esca pe valurile confusiunii, ne raportandu-le nimicu nici-odata, nici c[at]u e negru sub unghia, despre conclusele aduse in conferintia.

Alegatorii dara, lasati de sine, nu sciau ce cale se apuce. Opressiunile din t[ot]e partile erau ne mai pomenite pe la noi; — majoritatea, ba apr[oc]e totalitatea alegatoriloru nu sciau nimicu despre tinut[ur]a ce au de a observ[ati] Romanii; [er]a candu cu 2 dile inainte de alegere au vediu tu pe cei doi delegati, c[at]u au repetite consultari cu comitecele supremu venitu espresu dela Dev[ot]a in caus[ur]a subversanta, s'au decisu a vot[ati] pentru candidatulul opositiunulu Br. Kaas Ivor.

In 29 Juniu, dio' de alegere, stau pe piati'a Hatiegului d[ou]e partide puternice, un'a a baronulu Ivoriu Kaas compusa mai totu din romani, si alt'a a guvernamentalulu Laurentiu Mara compusa din toti functionarii si din asia disii nemesi, cari, dupa dis'a lor, de si nu sunt romani, totusi au nume de: Basaraba Mihaiu, Popescu Stefanu, Baiu Costa etc. au portu romanescu, datine, moravuri, limba si religione roman[esc]a si mosi de stramosii lor n'au sciutu dice nice „j[oh] regelt“, p[an]a la copiii lor, cari ambla acum la sc[ol]ele comunali si de statu, cu cari le sunt binecuvantate comunele. Din 1290 alegatori au votatu 972. Pentru candidatulul guvernulu 540, pentru alu opositiunii 432. A invinsu guvernulu cu 108 voturi.

N'au lipsitu, firesce, nici cortesirile de totu soiulu, nici amenintari, nici promisiuni, opresiuni si cumperari; vediu tu-s' a si unu invetiatoriu alergandu t[ot]a dio' a in ruptulu capulu printre nemesii guvernamentali, candu sioptindu-le la urechia, candu luandu-i de bra[ti]a si dupa c[at]iva pasi string[en]du-le man'a cu triumtu; in urma a amblatu si scarmanatu pu[ci]nu, are inse de a multam[ati] numai la impregiurarea, c[at]u fiindu soldatu, a sciutu alerg[ati] in galopu, c[at]u-cu altcum trebui[ati] se lu duca cu carulu acasa. Au mai fostu si alte ciocniri neinsemnate.

Cu greutatea plumbulu a apasatu pe cerbicea alegatoriloru si cass'a parsimoniala din locu, carea pasindu pentru candidatulul opositiunulu, a trasu dupa sine parte mare de alegatori. [E]ca inca unu motivu mai multu, pentru care institutul de creditu „Albin'a“ ar trebui se deschida o banca filiala pentru tinutul Hatiegului, cu unu comisionariu seu, aici in locu; in modulu acesta ar scap[ati] poporulu de a mai contrage datorii cu 12% dela dis'a cassa si de a'si mai vinde consciintia la alegeri. — Cerculariulu archiereulu Romanu a produsu indignatiune generala, a fostu c[at]u o b[om]ba nihilista aruncata in midioloculu solidaritatii nationale.

Post scripta: Din opidulu Hatiegu s'au tinutu de conclusele conferentiei 10—15 inteligenti; toti ceialti au votatu pentru opositiune; din tinutu asemenea au remasu passivisti pu[ci]ni preoti, in totalu potemu dice 15% n'au votatu, considerandu firesce si nemesii de romani.

— Corespondenti'a a d[ou]a din Hatiegu:

„Aici au fostu candidati din partea partidei liberale guvernamentale Laurentiu Mara, carele a reprezentatu acestu cercu si mai inainte in d[ou]e cicluri dupa olalta; [er]a din partea opositiunii moderate baronulu Ivoriu Kaas. Inainte de alegere cu vre-o c[at]eva septemani au lucratu ambele partide cu energia necunoscuta p[an]a aici in acestea parti. Alegerea se facu in 29 ale lunei trecute dela 9 ore demin[ut]a p[an]a la 10 ore s[er]a, candu candidatulul guvernulu intrunindu 540, [er]a alu opositiunii numai 432 voturi, cu majoritate de 108 voturi fu proclamatu de deputatu alu acestui cercu L. Mara.

Aici mai mare parte alegatorii constau din fostii nobili (nemesi), cari sunt indreptatiti pe bas'a privilegielor vechi si p[an]a candu va sust[ati] legea electorale de adi, alegerea deputatulu va fi totudeaun'a in man'a acestoru fosti nobili. Acestia au decisu si de asta-data in fav[or]ea candidatulul guvernamentalu, dupa-ce prin corumpere si alte cali s'au exercitatu asupra lor totu felulu de presiuni. — In interessulu adeverulu trebuie se amintescu, c[at]u o parte a nobililoru au votatu de asta-data pentru candidatulul opositiunii, dara acestia au fostu in minoritate, precum au aratatu rezultatulu de mai susu.

Trebuie se constatu mai departe, c[at]u ac[ic] n'a fostu numai o lupta de principii, ci mai multu o lupta de pers[on]e; pentru-c[at] candidatulul opositiunii moderate br. Kaas cu calitatile sale eminente se adressase de timpuriu c[at]ra alegatori cu unu program, in care a accentuatu, c[at]u dorese a se resolv[ati] unele cestiuni de interesu publicu intr'unu sensu, in c[at]u s'aru fi satisfacutu si unele din

postulatele n[ost]re nationali. (Programulu vi'lu accludu ac[ic] in limb'a magiara). Din contra celualtu nu s'a adressatu c[at]ra alegatori nici cu verb'a nici in scrisu, nu a datu sama alegatoriloru despre activitatea sa din dieta in cei trei ani trecuti, [er]a pe venitoriu inca nu e datu nici-unu program. Asia dara at[ut]u inteligentia independenta preste totu, c[at]u si poporulu neinfluintiatu, fara deosebire de nationalitate a fostu pe l[an]ga candidatulul opositiunii. Si acestei opiniuni publice s'a datu espressionu si din partea alegatoriloru romani ai opidulu Hatiegu, cari aflandu de bine a se folosi in numeru considerabile de dreptulu constitutionalu asigurat in lege, toti c[at]i s'au insinuat la urna — o esceptione de unu votu nu merita a se aminti — au votatu pentru candidatulul opositiunulu. Dintre proprietarii mari inca merita a se aminti contele Teleki Gy[org]y si Kende[fi] Samuel, cari au lucratu multu pentru candidatulul opositiunulu. Concluseru conferentiei romane din Sibiu nu s'a potutu esecutu aici, pentru-c[at] nobilime rustica, pe carea noi trebuie se o consideram de romana, n'a avutu cunoscintia despre acelu concluseru, si candu ar fi avutu, nu ar fi consimtitu cu acela; sau daca amu presupune numai pe unu momentu, c[at]u ar fi consimtitu, ea precum in fapta s'a si intemplat, totu ar fi fostu dusa de straini la urna, si asia inteligentia si poporulu romanu din Hatiegu s'ar fi ruptu cu totulu de ac[est]a nobilime rustica; acum inse o parte din ea lucrandu in comuniune cu alegatorii romani de aici, s'a produsu aici o legatura, o connexiune a acestora, carea fiindu de altumintrea naturala, pe viitoriu speramu a fi pregatitu calea la o actiune comuna, ceea ce este in interessulu causei n[ost]re nationale.

[E]ta ac[ic] unu esemplu lamuritu, care arata in destulu, c[at]u politic'a passivitatii adoptata in conferentia nationala din Sibiu nu se p[ot]e esecutu in fapta, nu este efusulu impregiurariloru faprice; de aceea este bine, c[at]u cei chiamati a hotari in numele unui poporu se compen[esc]a bine t[ot]e impregiurari, si anume se ia in consideratiune poterile de cari dispunem. Noi nu potemu face politica mare, nici suntemu in stare a modif[ic]a noi legile fundamentali de statu, adeca a produce ore-cari modificari in constitutiunea terei in favorulu nostru, ci ac[est]a o potemu ajunge numai cu ajutorulu altora; prin urmare trebuie se ocupam terenu ce ne sta la dispositiune — fia acela c[at]u de angustu si neinsemnatu. Se luam[ati] esemplu dela conlocuitorii nostri Sasi, cari supt mai versati in politica dec[et]u noi. Scie lumea, c[at]u legea electorale transilvana este nedrepta, prin urmare nu potemu sc[ot]e prin cercuri at[ut]i deputati c[at]i aru trebui se sc[ot]em dupa numerulu sufetelor. Va sci dara si aceea, c[at]u p[an]a nu se va schimb[ati] legea electorale, noi nu potemu trimite at[ut]i deputati in parlamentu, c[at]i amu dor[ati] dupa dreptate si equitate.

Fiindu-c[at]u acum pe totu loculu s'au terminatu alegerile, ar fi bine a se aduce la cunoscintia publica, c[at]u preste totu si in fiacare cercu electoralu ce au facutu romanii ardeleni sub durat'a acestei alegeri, ce au lucratu si ce au intretrasu, c[at]u pe viitoriu se ne scim si mai bine orientat.*)

Primiti prea on. dle Red. asigurarea deosebitei stime ce ve pastrediu.

Hatiegu in 4 Juliu 1881.

Unu alegatoriu.

— Din cerculu elect. alu Ighiului (M. Igen) in comitatulu Albei sub muntii apuseni, avemu o informatiune din 9 Juliu at[ut]u de aspra, c[at]u asia precum e scrisa, nici-decum nu se p[ot]e public[ati], fara a lov[ati] in §§-ii 300—301; dara esentia'i este ac[est]a: Opiniunea publica p[ot]e fi sedusa prin cele ce s'au publicatu in „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 71, c[at]u in cerculu nostru aru fi mersu c[at]iva la urna in urmarea cerculariulu metropolitaniu. Nu de fric'a cerculariulu aru mersu pop'a Joanu Jancu din Valea-alba cu c[at]iva poporeni de ai sei, ci numai de fric'a lui Lad. Luk[acs], dela care tinu ei inpreuna cu pop'a minele in arenda. Multimea ceealalta a tinutu acum c[at]u totudeaun'a, la program'a nationala, care le-a remasu de mostenire dela neuitatulu loru conducatoriu Avramu Jancu. In butulu ori-carui cerculariu, din acestu cercu elect. abia au mersu 20 de romani cu derogatori cu totu. Ori-c[at]e cercularie politice s'aru mai trimite, fia macaru si in totu anulu, locuitorii romani din acea regiune nu le voru consider[ati], dice corespondentele, inchiaie apoi preotiesce, cu unu citatu din s. Paulu apostolulu: Datu-mi-s'au inbolditoriu trupulu angerulu satanii, c[at]u se me bata preste fa[ci]a, c[at]u se nu me inaltiu. Mai vorbesce apoi de apostoli rei si se subscrie: „F. Unu greco-oriental“. (Voru urm[ati]).

Necrologu.

Unu casu de m[or]te din cele mai dorerose anuntiamu astadi lectoriloru nostrii. Bravulu si de

*) Daca nu v'ati preget[ati] se cititi regulatu toti Nrii celoru patru diarie politice romanesci, c[at]i esira dela 25 Juniu si c[at]i voru mai es[ti] in lun'a ac[est]a, v'ati potea inform[ati] f[or]te bine, nu numai despre tinut'a alegatoriloru romani din Transilvania, ci si despre a celoru din Ungaria. Candu v'ati lu[ati] timpu se ve ocupati cu o lectura funesta cum este aceea, ne vine a crede, c[at]u v'ati modif[ic]a si dv[ost]ra opiniunea, precum vedemu c[at]u s'a mai intemplat si cu alti c[at]iva dela 4 Juliu inc[or]ce. Red. Obs.

toti camaradii sei iubitu c. r. locotenente Nicolae Munteanu din c. r. regimentu Mecklenburg-Strelitz Nr. 31 dupa unu morbu indelungu a repausatu in 12 si a fostu inmormentatu in 14 ale lunei c. dupa ritulu orientale greco-catholicu, in cimiteriulu militariu de aici, petrecutu la mormentu de corpulu d[ol]loru oficiari din t[ot]e armele, onoratu cu unu conductu, precum ilu sciutu intocmi numai fiii lui Marte.

Parastasulu pentru etern'a fericire a repausatulu se va celebr[ati] Marti in 19 Juliu la 10 ore antem. in biseric'a greco-catholica, suburbea Turnisoru.

Pre candu ne bucuramu si noi provincialii, c[at]u numerulu oficiariloru romani se multiesce incesioru, in c[at]u anume la cele doue regimente de aici, infanteria si artileria, ajunsese la 18, vine m[or]tea cruda, c[at]u se le rap[esc]a in etate numai de ani 31 pe iubitu loru camaradu.

Fia'i tierin'a usiora si memori'a binecuvantata!

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a in 14 Juliu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	117.45	117.35
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	92.60	90.65
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	110.50	110.50
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	97.40	97.50
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	133.75	134.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	100.40	99.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	99.25	98.—
Obligatiuni urbariale temesiane	99.—	98.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	98.—	97.25
Obligatiuni urbariale transilvane	101.—	101.—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.50	—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimel de vinu	97.50	97.50
Datorii de statu austriaca in chartie	77.35	77.15
Datoria de statu in argintiu	78.25	78.—
Rent'a de auru austriaca	93.80	93.75
Sorti de statu dela 1860	133.20	132.50
Actiuni de banca austro-ung.	835.—	835.—
Actiuni de banca de creditu ung.	352.75	353.25
Actiuni de creditu anst.	356.50	356.60
Sorti unguresci cu premii	125.25	125.—
Scrisuri fonciari ale institutulu „Albin'a“	—	99.—
Gabini imper.	5.52	5.51
Napoleonoduru	9.31	9.31
100 marce nemtiesci	57.10	57.10

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

12 Juliu st. n. 1881.

Obligatiuni rurali din 1880 convertite cu 6%	l. 100.— b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„ 112.— „
Obligatiuni dominiali convertite cu 5%	„ 92.— „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	„ 103.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„ 105.— „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„ 108.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„ — „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„ — „
Prioritati cu 8%	„ — „
Actiunile bancei nat. rom. de 500 franci	„ 850.— „
Actiunile bancei Romani'a din 1869 de 200 franci	„ 405.— „
Daci'a-Romani'a unite de c[at]e 250, cursulu	„ 520.— „
Rent'a romana din 1875	„ 92.— „
Diverse:	
Argintu contra auru	100. 1/2
Bilete hipotecarie contra auru	100. 3/4 „
Florini val. austriaca	„ 215. 1/4 „

Scrisori medicinale.

VII. Curatirea corpulu.

In timpulu de [er]na, care adesea face at[ut]u de anevoioasa miscarea regulata in aerulu liberu, structura corpulu omenescu este f[or]te dispusa a se bolnavi. Secretiunea sudorei lipsesce si individulu este dispusu a inmult[ati] cantitatea materialulu nemistuibulu prin mancari mai solide si inferbentato[re]. Dara ce contrastu nu exista intre innadusito[re]a atmosfera a camerei si intre recreatoriulu aeru alu primaverii, care este timpulu celu mai potrivitu pentru de a delatur[ati] in modu regulatu prin mijloce purgative nevamato[re] acele materii si sucuri (fierea si bale) superflue si impiedicato[re] ale activitatii singurateceloru organe, materii si sucuri, care s'au adunatu in decursulu [er]nei, si a evita astufeliu alte morburi mai grave, cauzate prin acele acumulari de materii.

Nici chiaru celu pe deplin sanetosu, sau care se crede a fi sanetosu, n'ar trebui se intardie a conserv[ati] deplin'a curatienie si intaridore influintia a acelu pretiosu sucu de viatia rosu, care percurge arteriele si vinele sale, prin o cura regulata si rationabila. Ac[est]a este de cea mai mare importantia pentru toti acia, cari suferu de o mistuire neregulata, obstructiuni, inflatari, rani deschise, bube sc[ar]b[os]e, congestiuni de sange, tranji si reumatismu, ametieli, lenvire si obosela a extremitatiloru, hypochondrie, hystericie si hoemorroide, doreri de stomacu, de ficatu si de matie. Si in casulu acesta cineva trebuie se fia cu mare luare aminte in alegerea mijloceloru ce voiesce a intrebun[ati], de ore-ce numerulu aceloru theuri, piluri si miesturi etc. ce se recomanda spre acelu scopu, este mare, dara prea pu[ci]ne medicamente sunt care efectu[ati]a fara doreri si fara de a slabi si vatam[ati] corpulu, o curatire radicala si totudeodata se influintiedie in modu linu escitatoriu asupra aparatulu de mistuire.

C[at] unulu din acele mijloce reale, placute si sigure se potu recomanda ori-cui pilurile elvetiane preparate de c[at]ra farmacistulu Brandt in Schaffhausen. Representantulu acestuia pentru Sibiu este dlu farmacistu August Teutsch, [er]a pentru M.-Osiorheiu dlu Daniel Bernardy si acestu medicamentu veritabilu se p[ot]e afla in fiacare farmacia buna din Austria. Pentru de a fi cineva siguru, c[at]u cumpara veritabilele piluri elvetiane ale lui R. Brandt, facemu pe publicu atentu la acea impregiurare, c[at]u pilurile acele se vendu pachetate numai in dose de t[un]ic[hi]a continendu 50 piluri cu 70 cr. si in cuthiore de proba continendu 15 piluri cu 25 cr. si c[at]u fiacare pachetu are o vigneta pe care se afla imprimata crucea elvetiana si cifreulu R. Brandt.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Kraft.**